

Naročnina listu: --
 Celo leto . . . K 12—
 Pol leta . . . " 6—
 Četrt leta . . . " 3—
 Mesečno . . . " 120
 Zunaj Avstrije: ---
 Celo leto . . . " 15—
 Posamezne številke
 -- 16 vinarjev. --

STRAŽA

Inserati ali oznanila
 se računajo po 18 vin.
 od 6 redne pečetnice: pri
 večkratnih oznanilih velja
 -- popust. --
 „Straža“ izhaja v pon-
 deljek in petek popoldne.
 Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnništvo: Maribor
 Koroška ulica. 5. — Telefon št. 113.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Z uredništvom se more govoriti
 vsak dan od 11.—12. ure popoldne.

Jugoslovansko vprašanje in grof Tisza.

Tisza je potoval po Hrvaškem, Dalmaciji in Bosni, da pridobi politične veljake za takozvano ogrsko rešitev jugoslovanskega vprašanja. Ta rešitev hoče: Slovenci se naj prepustijo Nemcem, da ž njimi storijo, kar hočejo; Hrvaški se naj prikloni Dalmacija; Bosna pa naj stopi v isto razmerje do Ogrske, v katerem stoji sedaj Hrvatska.

Iz tega se razvidi, da bi radi Nemci in Madžari naredili s perečim vprašanjem jugoslovanstva za se izvrstno kupčijo. Ne da bi se zjedini Jugoslovani, ne da bi se jih v jedinstvu storilo močnejše, ampak njihova razcepjenost bi se naj zapečatila za vse večne čase.

Toda Jugoslovani k taki rešitvi ne bodo nikdar privolili. Grof Tisza se je lahko o tem do dobra prepričal. Na Hrvaškem so mu povedali, da se mora jugoslovansko vprašanje rešiti od celokupnega jugoslovanskega naroda. V Dalmaciji so mu povedali, da se mora celo vprašanje rešiti in ne poskušati novih cepitev jugoslovanskega ozemlja. V Bosni pa je čul grof Tisza najhujše nasprotstvo proti madžarski rešitvi jugoslovanskega vprašanja. To ga je tako razjarilo, da se je grof Tisza vedel v Sarajevu nasproti hrvaškim in srbskim politikom kakor pobalin, ter kričal nad njimi: „Wir werden noch immer genug Macht finden, um Euch zu zermalmen.“ (Vedno še bomo imeli dovolj moči, da Vas razdrobimo.) Hrvaški in srbski politiki so se na to obrnili ter šli brez slovesa od Tisze.

Potovanje grofa Tisze po jugoslovanskem ozemlju pomeni velik fiasko za madžarsko rešitev našega vprašanja. Če bi imeli Madžari še kaj simpatij med Jugoslovani, grof Tisza jih je z znano madžarsko posurovelostjo popolnoma podrl.

Jugoslovansko vprašanje je postalo s tem še akutnejše.

Turške razmere.

(Dopis iz Ptujca.)

Ptujska okrajna sodnija je bila že od nekdaj na glasu, da vladajo na njej turške razmere, ki so postale med vojno še neznosnejše. Glede se samo na to, da se kaže na zunaj vse „stramm deutsch“, potem pa mirna Bosna. K raznim izgovorom, da se ne more pravilno slovensko uradovati, se je v zadnjih časih pridružil nov razlog, češ, da gospodične, ki paradiirajo kot vojno nadomestilo za zapisnikarje, ne obvladajo dovolj slovenskega jezika, da bi mogle po slovenskem diktatu pisati. Nastavljene so seveda same Ptujčanke, ki so obiskovale nemške mestne šole, iz katerih je naš jezik izključen. A tudi radi tega, ker sodnija najbolj beraško plača, se zateče tja najslabši material, ki drugod radi nezmožnosti ne dobi službe. Po vladnem sistemu se namreč pri najnižjih stadi, da „višji“ lahko iz prihrankov prejemajo večje izredne nagrade.

Za zgled, kako potem izgledajo redki slovenski zapisniki, navajamo par slovenskih stavkov, katere je narekoval okrajni sodnik dr. Traun: „v Tčetrtek so bili vojaki, občinski pizatel in orožnik pri meni, da bi meni srne (zrnje!) vsel. Jaz sem se branil in uslep tega, so me orožnik zaprli.“

Toda ne le pisarniške moči, ampak tudi sodniki niso zmožni slovenskega jezika. Nekaj časa je bil tu na substituciji kurzovec Walz, s katerim je Pitreich osrečil Gornjo Radgono. Slovenščine ni toliko zmožen, da bi pravilno izgovoril ali zapisal vsaj en stavek. Naš jezik je tako mrevaril, da je celi Ptuj na njegov račun zbilal šale. Prigovarjal je na primer strankam, naj se „perglihajo“, naj „tožbo nazaj vlečejo“ itd. itd. Sedaj je bajje na substituciji v Ormožu. Neumljivo je, kako izhajajo ž njim slovenski odvetniki? In tak jezikovno popolnoma nezmožen sodnik sodi v gornjeradgonskem okraju, ki je po 92% slovenski po uradnem štetju!

Te jezikovne ovetke bi bolj spadale v kak humorističen list, n. pr. v „Kurent“, če ne bi bile priče, v kakih razmerah je obhajal svoj 50letni jubilej člen XIX. državnega temeljnega zakona o enakopravnosti vseh narodnosti v uradih.

Afera Lončar.

Ljub. jana, 20. sept.

Med tem ko škandalna afera odstavitve realnega ravnatelja Cora dviguje vedno več prahu, ko se dan na dan jasnejše kaže, s kako infernalno brezvestnostjo kršijo Kaltenegger in njegovi neposredni in posredni zaščitniki in zaplečniki zakon ter postavijo, samo da zadoste strupeni maščevalnosti klike, katere zločinske privilegije je posegel, izpolnjuje svoje zapriseženo dolžnost, novi realni ravnatelj, se odigrava navidezno neopazeno za kulisami usoda slovenskega človeka, nad katerega se je iz dosedaj še ne povsem jasnih razlogov spravila zarota pod vodstvom istega Kalteneggerja, da ga materijelno in moralno uniči. Opozorili smo že na dejstvo, da je vlada odvzela profesorju dr. Lončarju provizorično vodstvo idrijske realke, ker se je predrznil ji poslati — slovenski dopis in ker ga idrijski rudniški tiran Bilek dolži, da je hujskal delavce na štrajk. Izvedeli smo med tem, da je bil to le prvi strel gospoda Kalteneggerja in da je usoda dr. Lončarja že zapečaten. Postavljen je ali bo formalno še pred disciplinarno komisijo, toda sklenjena stvar je že, ga odpustiti iz službe. Gospodje pri deželnem šolskem svetu iščejo pod roko že suplenta na njegovo mesto!

Tako se dopolnjuje tragika slovenskega človeka v c. kr. službi, tragika tistih nešteti naših inteligentnih in poštenih ljudi, katerim sistem ne more odpustiti, da so se povzpeli nad uradne sluge in oficijante ter jih zato zatira in preganja, izrabljajoč pri tem njihove duševne in fizične sile do popolnega izmožganja, dokler ne najde prilike, da jih brutalno (in seveda legalno!) uniči.

Tipičen in podučen je Lončarjev slučaj. Tipičen, ker kaže vse znake golega nasilja državne oblasti nad človekom, ki pred njo nima drugega greha, nego da je Slovenec, podučen, ker nam kaže, kako sistem, ki tlačí naš narod, mori naše najboljše kulturne moči ter nas naravnost sili v spoznanje, da brez onega velikega preobrata, za katerega se borimo, ni za nas nobenega življenja, nobenega pravega napredka.

Kdo je dr. Lončar? Sin malega kmetskega obrtnika, ki se v največji revščini pretolče skozi gimnazijo. Z bogato duševno zakladnico in poln idealov se poda na univerzo. Revščina pritiska še huje, toda nad materijo zmaguje duh. V stradanju in pomanjkanju potekajo visokošolska leta, duša pa se poglablja v vedno nove probleme, se vrača z vedno bogatejšimi sadovi iz zlatega kraljestva znanosti. Telo omaguje, oslabi, duh pa postaja vedno krepkejši, in se povspne na najvišje stopnje človeške kulture. Z osmimi goldinarji na mesec je živel dijak Lončar v Pragi. Posvetil se je filozofskim in socialnim vedam, prodir je globoko v češko literaturo in že kot študent je presadil marsikaj dobrega na slovensko njivo. Po dokončanih študijah pride v domovino, mora v državno službo in zanj pričena nova trnjeva pot. Pet let služi za borne krajcarje kot suplent in akoravno se izkaže ne le kot znanstvenik, temveč tudi kot odlični pedagog — država za njega nima profesuro. Še le idrijska mestna občina mu ustvari eksistenco, imenovavši ga za profesorja svoje takrat še komunalne realke. V zapuščenem idrijskem kotu, brez znanstvenih pripomočkov, brez osebnega šifka z učenim svetom deluje znanstvenik Lončar in postane najboljši poznavalec novejših političnih, kulturnih in socialnih zgodovine svojega naroda. Edina njegova želja je, priti v kraj, kjer bi mu bila dostopna kakšna večja knjižnica, kjer bi mu bilo na razpolago gradivo za nadaljna znanstvena preiskavanja. Toda državna oblast je slepa in gluha za to skromno željo. Slovenski znanstvenik? Držimo ga v Idriji, da tam ostane ponižen! Kaj treba temu ljudstvu znanosti in kulture! Saj mu je nudimo v lastni reziiji dovolj — made in Germanij. V Idrijo prihajajo c. kr. nadzorniki, vidijo Lončarjeve uspehe, spoznavajo njegove vrline — baš za to ne prideš v Ljubljano.

Pa zgodilo se je le, da je po dolgih letih prišel dr. Lončar v poštev za ljubljansko profesuro. Višja obrtna šola ga je predlagala, žal ne na prvem mestu, kakor bi se moralo z ozirom na njegovo kvalifikacijo zgoditi, pa vendar — secundo loco. Nevarnost, da se kdo za Lončarja potegne, je bila tu. In v tem trenutku je začela opasna zarotniška družba, katere se poslužuje šolski referent dvorni svetnik Kaltenegger v svajem, že desetletja trajajočem strupenem boju proti slovenskemu šolstvu na Kranjskem, svojo igro. Lončarja se mora diskvalificirati, mora se ga kaznovati za to, da je predrzno unal uteči iz Ponta, mora se ga uničiti, da bo slovenski pedagog, profesor, vedel, da je še vedno nad njim oblastna roka,

mora se statuirati eksempl! In že ga imajo v pesteh, že ga davijo in pripravljajo justifikacijo!

Toda gospoda so se tu dotaknili z razbeljenim železom našega golega telesa. Ne boste igrali s slovenskim človekom svoje brezvestne igre! Ne boste pred očmi naroda justificirali naših najboljših! Z vso brezobzirnostjo se bodemo borili proti vsenemški zaroti in storili bodemo vse, da preprečimo pripravljene zločin.

Krivi so nam znani. O idrijskem Bileku in njegovem pomagaču, poturici, ki sika svoj srd proti lastnemu tovarišu, ne bodemo govorili. Odgovorna sta grof Attems, protektor volkrsatovskih spletk v naši deželi, in dvorni svetnik Kaltenegger, njih izvrševatelj na polju kranjskega šolstva. Odgovorni so pa tudi tisti možje, ki bi morali po svoji službeni dolžnosti braniti nedolžnega človeka, katerega sposobnost, marljivost in značajnost jim je uradno znana. Kaj je storil deželni šolski nadzornik Bezjak, da prepreči pripravljene zločin? Ali se je postavil v bran za profesorja, katerega šolo nadzoruje in o katerem ve, da je po nedolžnem postal predmet grde persekucije? O ne, gospod Bezjak je ponižen sluga gospoda dvornega svetnika in je že davno izgubil vso močatost. Gospod Bezjak je leta 1915 s krepko potezo podpisal ono nesramno okrožnico deželne šolske oblasti, ki je po nalogu kazinotov dolžila slovenske profesorje in učitelje veleizdajniškega početja. Pokojni dvorni svetnik Hubad je rajši zapustil državno službo, nego da bi sodeloval pri perfidnem obrekovanju slovenskih ljudi. Gospod Bezjak nima takega poguma. On nima niti poguma, v deželnem šolskem svetu pokazati, da samostojno misli. Čez drn in stragre za svojim gospodom Kalteneggerjem, glasuje povsodi proti slovenskim interesom — ali pa zbeži iz dvorane. Tudi v aferi Lončar je pomočnik Kalteneggerjev, je sokriv pripravljene zločina. Naj se ne vara, Tudi za njega pride dan obračuna — morda še prej nego si misli.

Storilo se bo vse, da volkrsatovci ne bodo triumfirali. Lončarjeva zadeva je splošna narodna zadeva in Jugoslovanski klub je ne bo pustil z vidika. Ne gre le za to, preprečiti pripravljeno justifikacijo dr. Lončarja, gre tudi za to, dati našemu najboljšemu zgodovinarju primerno mesto, da bo lahko razvil svoje zmožnosti in neovirano služil naši kulturi. Ako se to posreči, potem morajo Attemsi, Kalteneggerji in njihovi služabniki zopet enkrat reči: Proklinjali smo — pa glej, blagoslovljeno je bilo!

Jugoslovanski javnosti.

Praga, 17. septembra 1918.

Zvesti lepi tradiciji prihajajo tudi zdaj jugoslovanski dijaki v Prago, kjer si iščejo potrebnih znanosti na čeških visokih šolah in kjer se seznanijo z našim narodnim življenjem in čustvovanjem. Zalibog da jih v tem času naša ubožana zemlja ne more tako pogostiti, kakor bi to hotelo naše srece, kajti niti za lastno prebivalstvo nimamo toliko, da bi ga ubranili pred gladom in stradanjem. Kljub temu hočemo imeti v tej veliki zgodovinski dobi mladino naših dragih jugoslovanskih bratov med nami in zato smo ustanovili podporni komite, ki bo skrbel za živež za jugoslovansko dijaštvo, organiziral prehrano in mu pomagal s svetom in dejanjem v vseh življenjskih vprašanjih.

Da bi moglo biti naše delovanje trajno in sistematično, obračamo se ne samo k naši, temveč tudi k jugoslovanski javnosti z nujno prošnjo, da bi tudi ona prispevala z vsem tistim, kar naša zemlja v tem času sploh nima in ne more preskrbeti. Poleg denarnih prispevkov za jugoslovansko dijaštvo potrebujemo pred vsem darov v živilih in to v kakoršnikoli množini in kakoršnekoli vrsti.

Vsi ti darovi se porabijo izključno za prehrano jugoslovanskega dijaštva in sicer v posebni kuhinji, ki jo bomo uredili in oskrbovali.

Društvo S. U. S. žen za ubogo dečo v Zagrebu se je z naklonjenostjo zavzelo zbirki, za katere prosimo in bo poskrbelo, da se v redu odpošljejo v Prago. Prihajamo v težki dobi Vaše in naše velike bede, v trenutku, ko sami z lastnimi močmi ne moremo pomagati, toda z Vašo pomočjo zmoredno vse in hočemo vse storiti za jugoslovansko mladino v interesu Vaše in naše bodočnosti.

Amelie Batova, Roko Bradanovič, Adolf Černy, dr. Vratislav Černy, Josef Holeček, Jirka Hovorkova, Stevo Kluič, Pero Količ, Jaroslav Kvapil, J. S. Mačhar, Helena Mališova, dr. Zdenek Mysliveček, GJ. Ostojič, Jaroslav V. Otto, Ana Podlipna, Božena Tamalova, dr. V. V. Stech.

Ob šolskem začetku po 4letni vojski.

(Piše M. V.)

V vseh mestih in tudi v mnogih krajih na deželi se spet prične šolski pouk. Dan šolskega začetka je bil pred vojnimi leti praznik in dan veselja za starše in za otroke. Starši so se ga veselili iz dveh vzrokov; z začetkom šole se spet rešijo teh malih nadležnežev, ki so jih mnogo motili pri vsakdanjih opravilih; veselijo se pa še starši tudi šole, ker veje predobro, da pride otrok od posebno dandanes tako mladini nevarnega sveta v varne in stroge roke učitelja. Žal, da zaradi vojne razpolagamo le z malo moškimi učiteljskimi osebami, ker so te večinoma v vojni službi, le borno število njih je oproščeno vojašva. Poprej je bil, kakor že rečeno, šolski začetek tudi za otroka praznik in dan veselja. Kako pa dandanes? V zlatih letih miru se ni bilo treba bati zime; lopljih oblek in obuval je bilo zadosti na razpolago; ravno tako dobro so lahko starši preskrbeli otroke z hrano in tudi s šolskimi potrebščinami. Iz šole se je vrnil otrok v toplo in prijazno razsvetljeno domačo sobico. In kako je s temi vsemi dobrimi dandanes? — Nekdaj je bil začetek šole dan veselja za mater, dandanes je pa to dan skrbi in strahu! Oblekica, ki še je otroku bila lani v zimi prav, je to leto premala, rokavi raztrgani; šolnički so na podplatih izhojeni do luknjic, tudi gornji deli so razparani. Kaj naredi uboga mati? Ona razpara svojo edino nedeljsko obleko in jo prenaredi za svojo malo hčerko-učenko. Isto stori za sinčke iz obleke moža, ki preliva daleč na fronti kri za očetnjo. Nato proda edini in nađ vse dragi spominek na svojo veselo in še brezskrbno mladost, t. j. urico, katero je dobila kot birmsko darilo ter kupi s tem denarjem obuvalo, seveda z lesenimi podplati. Kar se pa tiče hrane, se mora sicer omeniti, da so oblasti posebno letos izdale obširne ukrepite za ustanovo, oziroma izboljšanje takozvanih šolarških kuhinj, kjer bi dobivali otroci toplo hrano. Da je ravno ta korak naših oblasti za našo blede in hirajočo deco nađ vse plemenit in hvalevreden, je brezdvomno. Sicer pa ne prerane hvale, ker še so to vse le — priprave. Kakor smo čitali v časnikih, so se šolske potrebščine znatno podražile. Da se tudi v tem oziru začne pojavljati kužna in uničljiva bolezen, imenovana „navijanje cen“, je pač dokaj žalostna prikazen, za vse tozadevne merodajne faktorje pa slabo spričevalo. — Zvečer bodo prihajali otroci iz šole lačni in ozebljeni in našli bodo temno sobo, prazno mizo in mrzlo peč. Znabiti bodo še morali s kartami po hranila in kurjavo in morda še to brez uspeha. In to je ravno isto, kar nas odraščene najbolj boli in peče, da je to brezkončno vojevanje in klanje ukradlo mladini njeno lepo upravičenost na brezskrbnost mladih let. In ravno tu je spet iskati naš strah pred eno najbolj nevarno vojno posledico: Da raste za nami obrdkoben, ozlovoljen ter telesno in duševno zaostali naraščaj, ki bo le sposoben prenašati mile, solnčne dneve, ki so pač zelo redki v življenju, premagovati pa ne mogel v večjem številu prihrulih viharjih dni tega življenja. In to vse spet je klic in ob enem grožnja nedolžnih malih bitij k takojšnjemu odnehu tega človeka-nevrednega morjenja!

Renegat Chamberlain obsojen.

(Dopis iz Celovca.)

Vsenemški Houston Stewart Chamberlain, po rodu Anglež, ki ga je izbruh vojne zasačil v Nemčiji, se je dal naturalizirati za Nemca in je kot tak spaval v vsenemško strujo. On se šteje med neko vrsto filozofov. Kar ob pričetku vojne je uporabljal svojo učenost, da dokaže v raznih člankih in brošurah (Kriegsaufsätze, Politische Ideale, Die Zuversicht) upravičenost vojne kot nekaj naravnega, hvali pruski vladni sistem, zaničuje demokratizem in parlamentarizem — parlament mu je blebetalnica, Schwatzbude — ter poveljuje vse, kar je v zvezi z nemškim militarizmom. Iz navadnih podložnikov brije norce, jim odreka pravico do sovladanja in še bolj do samoodločbe, smatra jih sploh za nerazsodno nemno maso, ki je po njegovem mnenju sploh le za to na svetu, da jo nekateri od Boga izbrani vladajo in po svoji volji vodijo. Da bi pa njegove brošure vlek-le in se prikupile, je Chamberlain božal nacionalistične strasti, hvalil nad vse le nemški jezik, nemško učenost, kulturo, marljivost, disciplino, ki je menda vse le sad izvrstnega vladnega sistema, prorokoval je Nemcem in nemščini sijajno bodočnost, ker le oni kot disciplinirani narod so vredni zavladati svet, njih kultura in jezik pa imata pravico, izpodrinuti vse druge manjvredne kulture in jezike. Trdil je, da bo nemščina v prejšnjem 200 letih edini veljavni jezik na svetu! Ni čuda, da so Chamberlainove brošure vspricho nacionalistične vzgoje nemškega naroda našle vsestransko odobravanje ter se razširile v več stotisoč izvodih.

Anglež-odpadnik pa vse te neslanosti gotovo ni pisal iz notranjega prepričanja, ampak samo iz gole dobičkarije, računajoč na lahkovernost nemških čitateljev in na obilne denarne podpore, ki jih je dobival od vsenemških grofov in knezov, ker so ti dobro vedeli, da besede učenega Chamberlaina bolj zaležejo nego kakega drugega pisarja. Tako je Chamberlain žel od svojega dela lep denarni dobiček, Nemci pa duševno zastrupljeni! Zadnji čas pa se je mož spustil tudi v časopisno polemiko, pri kateri pa ni imel posebne sreče. Hotel krepko zagovarjati svoje vsenemške pokrovitelje, je spisal v „Deutsche Zeit-“

precej oster in žaljiv članek proti „Frankfurter Zeitung“, ki ga je vsled tega napada tožila, nakar je bil Chamberlain do najvišje denarne globe v znesku — 1500 mark obsojen.

Iz predstojajočih vrst lahko posnamemo, da odpadniki ali renegate nikdar ne delajo iz kakega idealnega nagiba, ampak iz gole dobičkazelnosti in moralne pokvarjenosti. Oni služijo le kot nizkotno orodje pohlepni tujcem, ki pa to orodje v notranjosti sami zaničujejo. Prav ima pokojni poslanec Pernstorffer, ko piše v časopisu „Der Kampf“ 1. 1916, da je renegat ali duševna ali pa moralna manjvrednost.

J. K.

„Jugoslovanska vlada“

Tukajšnje vsenemško glasilo „Marburger Zeitung“ se v članku pod gornjim naslovom jezi na mariborsko okrajno glavarstvo, ker je prepovedalo neko zborovanje Südmärke v Slov. Bistrici. Na tem zborovanju naj bi bil govoril neki Hoyer o svetovni vojni in nemškem narodu. Mariborsko vsenemško trobilo pravi, da politične oblasti na Spodnjem Štajerskem in posebno c. kr. okrajno glavarstvo v Mariboru že dolgo delajo priprave za osnutje jugoslovanske države. Pri tem se je to umazano trobilo povzpelo do trditve, da si spodnještajerske oblasti pripravljajo, kako bi po možnosti iztrebili nemški narod v Spodnje-Štajerski.

Mi se z bedastim glasilom spodnještajerskih laničarjev seveda ne bomo prerekli. Saj bi se to reklo nositi vođe v morje. Moramo pa odločno protestirati proti domnevi, da napravijo vlada in njeni organi na Spodnjem Štajerskem kako uslugo jugoslovanski stvari, ako prepovedujejo nemške shode. Mi sicer razumemo to postopanje vladnih organov. Potem ko prepovedujejo vsa slovenska zborovanja na Spodnjem Štajerskem, vendar ne morejo v isti sapi dovoljevati nemških zborovanj. Toliko sramote so si vendar še ohranile te slavne oblasti. Tako se morejo nekako sklicevati na svojo nepristranost, češ, mi postopamo enako proti Slovincem kakor Nemcem. To je čisto fina dekoracija nepristranosti, s katero more vlada briljirati in figurirati pred kakimižurnalisti, ki pridejo v monarhijo in študirajo tukajšnje razmere po salonih raznih ministrov in ministrskih predsednikov na Dunaju in v Budimpešti. Toda ista vlada, ki prepoveduje vsa slovenska zborovanja na Spodnjem Štajerskem, Koroškem in Kranjskem, dovoljuje, da smejo razni nemški hujskači neovirano vršiti svoje delo po raznih Volkstajgih.

Ne, takih metod se vlada jugoslovanske države ne bo posluževala. Naša jugoslovanska vlada bo tudi nemški manjšini dovolila neovirano zborovalno svobodo. Mi ne bomo imeli nikakega povoda, da bi Nemcem prepovedovali zborovanja. Pod nemško komando stoječa vlada nam prepoveduje naše shode, ker se nas boji, Mi se pa one peščice Nemcev ne bomo bali, to tem manje, ker bodo itak v kratkem izgignili, ko ne bodo več imeli za seboj botre avstrijske vlade. Potapljaajo se ladije zapuščajo podgane in miši. Tako se bo zgodilo tudi z nemško ladijo v naših krajih. Ko Nemci ne bodo več pri polnih koritih, jih bodo tudi hitro zapustili nemškutarji, ki so zdaj njih glavna moč. Nemci bodo potem ostali navezani sami na-se in veseli bodo, da bodo smeli sploh živeti na naši zemlji. Ako bodo mirni in pametni, bodo lahko živeli med nami, ako ne, bodo mogli zvezati svoje oulice ter iti tja, od koder so prišli.

Primito tatu . . .

Ni je številke „Marburger Zeitung“, v kateri ne bi ta najbolj umazan list napadal na najostudnejši način naše narodne voditelje. Posebno pa ima na piki dr. Korošca. Naj se zgodi kjerkoli v monarhiji kaj nepriljetnega, vsemu je kriv dr. Korošec.

V svoji večerajšnji številki razpravlja to trobilo zopet o dezolantnih razmerah v monarhiji in krivi slovenske kmete, da skrivajo svoje pridelke in ne oddajajo državi predpisanih množin, to pa vse za to, ker hočejo Slovani Nemce v sporazumu z zunanjimi sovražniki izstradati. Svoje jeremijado zaključuje „Marburger Zeitung“:

„Pri notranjih Masarykih na severu in jugu hodijo prosto okoli mnogi politiki, ki so obloženi z ogromno krivdo krvi, z izdajo mnogih desetisočev, z življenjem desetisočev naših vojakov, politiki, katerih delo prihaja v korist zunanjim sovražnikom ter podaljšuje in postruje vojno — oni ne hodijo le prosto okoli, oni hodijo tudi pri naših ministrih ven in notri ter določajo notranjo in zunanjo politiko Avstrije. V nemškem delu Avstrije pa zapade najmanjši prestopok kazenski sodnji. Kdor krađe vsled lakote živila, mali trgovec, ki je prestopil eno izmed tisoč naredb, ker je ni poznal ali ker so ga silile razmere, da jo je prestopil — kakor umejo pač tudi prehranjevalne oblasti prestopiti svoje lastne naredb — nje vse pograbi državna sila ter vrže iz prostosti v zapor, a mimo njih grede smejo se Kramar, Korošec in vsi oni, ki so njih kamenita srca obtežena z mnogo krvi in ki so notranji pomočniki zunanjih sovražnikov.“

Nadaljna izvajanja so zaplenjena. Kakor vidimo: Vsemu so krivi ti preklicani Slovani in njih voditelji. O tržaških tatovih je znano, da, ko takega tička zasačijo na njegovem poslu in love, začne kričati: „Primito tatu, primito tatu!“, da bi tako odvrgnil pozornost od sebe in zvrnil krivdo na druge. A taki so tudi naši Nemci. Oni vedo prav dobro, da so krivi vsem zmešnjavam, vsem zmedam in vsem nesrečam, pod katerimi trpe monarhija in njeni narodi — te oni in njih vredni zavezniki bratci Madžari, a da

ti odvrgnili od sebe pozornost in zvalili krivdo na druge, kažejo venomer na Slovane in kriče: Primito tatu!

Toda nas to pušča popolnoma hladne. Mi prehajamo preko vsega tega na dnevni red v svesti si, da prihaja dan naše svobode. Lahko ostanemo mirni, ker vemo: Jugoslavija prihaja!

Na mirovno ponudbo — dvojni odgovor.

Dvojni odgovor je dala ententa na avstrijsko mirovno ponudbo, odgovor z besedo in z mečem. Odklonila je kratkoma mirovno ponudbo ter jo podpisala z mečem, namočenim v kri.

Da podkrepi svoj odklonilni odgovor, je pričela ententa z ofenzivami prav na vseh črtah in sicer to istočasno. Na zapadnem bojišču je pričela z novo ofenzivo na široki fronti od mesta Cambrai notri do francosko-lotaringijske meje. Prvi naval ententinih armad je bil na nemške postojanke proti mestu Cambrai, drugi proti St. Quentinu, nadalje navalali med Ailetto in Aisno ter konečno ameriška ofenziva južno-vzhodno od Verduna pri St. Mihielu. Uspehe so dosegli Angleži pri Cambrai, Francozi med Ailetto in Aisno, največ pa ameriške čete pri St. Mihielu, kjer so zasedle okrog 250 štirijaških kilometrov ozemlja.

Celo na italijanskem bojišču, kjer je vladal mir več mesecev, se je pričelo živahno gibanje in vsplamtelci so novi hudi boji, o katerih se zdi, da pričena Italijan z novo velikopotezno ofenzivo. Sicer so bili dosedaj odbiti vsi italijanski napadi, tako ob Brenti, na ozemlju Tonale, v Judikariji ter ob Piavi, toda pribito je, da je namen italijanske ofenzive predvsem ta, da Avstro-Ogrska ne more poslati svojih čet na pomoč Nemcem.

Zdi se, da nameravajo Italijani še celo na albanskem bojišču, kjer so bili pred tedni občutno poraženi, prihajati iz defenzive v ofenzivo. Toda dose-daj še nimajo zaznamovati prav nobenih uspehov.

Veliko resnejši in važnejši so pa boji, ki se bijejo na macedonskem bojišču, kjer napadajo angleške, francoske, srbske in grške divizije na široki črti avstrijsko-bolgarske postojanke. Že koj prvi naval ententinih čet je bil uspešen za sovražnika, kajti avstrijsko-bolgarske čete so se morale umakniti. Toda temu sovražnemu uspehu je sledil prav kmalu drugi, še važnejši. Sovražni naval je bil tako silen, da so se morale avstrijsko-bolgarske čete med rekama Vardar in Črna umakniti v smeri proti severu za celih 60 km. Bolgari so se morali umakniti severno od Dojrana in tudi severno od Bitolja. Sovražne čete korakajo v smeri proti izlivu reke Črne s ciljem proti Skoplju in Velesovem. Važno postojanko Perlepe (Priep) so že zasedle srbske divizije. Ker je Grčija vpo-klicala pod orožje novih osem letnikov in dobivajo Angleži venomer ojačen j Indije in Avstralije, je postal položaj bolgarskih čet precej opasen.

Med najvažnejše dogodke na bojiščih v zadnjih dneh je pa prištevati velikopotezno angleško ofenzivo v Palestini. Angležem se je posrečilo zavzeti vse važnejše turške postojanke ued morske obalijo in železnico Lidd Tul Kerem. Turki so se morali umakniti tudi vzhodno od te železnice. Ker se Angležem pridružujejo še tudi vsi vstaški poglavarji bojevih arabskih plemen, ki prodirajo sporedno z Angleži ob Jordanu, se zdi, da angleška poročila, ki pravijo, da se bo nahajala Palestina v kratkem popolnoma pod angleško oblastjo, niso preveč tendenciozna.

Ne glede na angleško prodiranje ob Murmanski obali in na prodiranje Japoncev na vzhodu, so Angleži vrgli še tudi močna krdela v Perzijo, katero so popolnoma zasedli ter sedaj prodirajo proti Črnemu morju. Posrečilo se jim je že zasesti važno mesto Baku, katero so iztrgali Turkom iz rok. Sporedno z angleškim prodiranjem v Perziji je ono v Mezopotamiji v smeri proti slavnemu mestu Mosul ob reki Tigris ter v smeri od Hadithe proti Ed Deir ob srednjem toku Evfrata.

Jasno je kot beli dan, da je bil ententni odgovor na avstrijsko mirovno ponudbo s pričetkom ofenzive na vseh frontah skrbno pripravljen — nahajamo se pred veliko odločitvijo v tej svetovni barbi.

Politične vesti.

Dalmatinsko učiteljsko za Jugoslavijo. Učiteljska skupščina v Splitu dne 15. t. m. je sklenila naslednjo izjavo: „Mi, ki širimo luč prosvete v našem narodu, živimo že štiri leta v temi lakote. Nas so bolj nego kogarkoli drugega morili z lakoto (zaplenjeno že na skupščini). Naša lakota pomeni lakoto našega naroda v njegovi želji po prosveti. V nas so ubijali narod. Lakota ubija voljo in duh. Zato je naše stradanje imelo cilj. Kajti ubiti voljo, pomeni ustaviti prosveto. Ubiti duh, se pravi zabraniti mu, da bi videl luč resnice in čar narodne bodočnosti. Ponosni smo, da vse grozote štirih let niso oslabile volje, ne oslepile duha. Delali smo. Videli smo grozote, ki jih je pretrpel naš narod in besnost izrodov našega plemena in — zgrozili smo se. Videli smo zoro novega dne in — obveselili smo se. Videli smo novo solnce svobode in — sedaj verujemo. Verujemo, da so Hrvati, Srbi in Slovenci en narod, ki se je vsled podpiňovanja umetno ustvarjenih zablod kralja korist naših sovražnikov, na žalost rodoljubov in v pogubo nas vseh. Verujemo, da mora biti demokratizem edini temelj naše politike, sredstvo za širjenje prosvete, za ohranitev narodne moči v vsakem pravcu in za vzbujanje domovinske ljubezni. Verujemo,

Da se bodo naši narodni ideali oživitvorili potom narodne samoodločbe na naših narodnih zborovanjih, in na zborovanjih in v izjavah bratskega češkega naroda, čegar načela osvajamo in odobravamo. Ob ljubujemo, da bomo to vero vlili v duše in srca onih, ki so nam poverjeni, da jim odpremo oči za luč resnice in dobrote. Pokazati jim hočemo, da je največja dolžnost: Ljubezen do naroda. Prepričati jih hočemo, da je največja narodna blagodat: Svoboda.

S. K. Z. v četrtek, dne 26. sept. je imela Slov. Kmetijska Zveza odborovo sejo, v kateri se je potrdilo o sedanjem političnem položaju in o ustanovitvi pokrajinskega odbora N. S. za Štajersko. Vršila se je zanimiva razprava o današnjih vprašanjih. . .

Narodni Svet. V četrtek, dne 26. t. m. popoldne se je vršila pod predsedstvom dr. Korošca v Mariboru skupna seja zaupnikov S. K. Z. in J. D. S., v kateri se je ustanovil pokrajinski odsek Narodnega Sveta za Štajersko. Jugoslov. social-demokratska stranka se bo povabila, da sodeluje.

Daleč ste prišli g. Netoliczka, glavar v Ptuj! Vi podpisujete posebne oklice za zgradbo Ornirove sirotišnice v Ptuj. Dočim, ko Vi g. glavar sladkomilo vabite Slovence, naj darujejo za to ustanovo, pa Vaš prijatelj Ornig za Vašim hrbtom pošilja pisma, datirana z dne 7. sept. v katerih zaupno naznanja, da je nameravana sirotišnica za ojačenje ogroženega nemštva v alpskih deželah in za odpor proti Slovanom. (Obsirno Ornirovo pismo priobčimo prihodnjč v celoti. Op. ur.) Torej »jubeznivi« in »nepriustranski« glavar Netoliczka, ki neprestano zatrjuje svojo naklonjenost napram Slovincem, je glavni priganjač za Ornirovo vse-nemško ustanovo. Netoliczka pošilja pisma po cellem okraju, vsem gg. duhovnikom, posestnikom, učiteljem in vsem, od katerih upa kaj dobiti. Vrnite pisma nazaj s pripombo: Nemci zidajte si svoj Trutzburg sami! — Pribito pa ostane, da je c. kr. glavar Netoliczka glavni priganjač za vsenemštvo v plinjskem okraju.

Razveljavljena razzodba. Začetkom leta 1917 so v Ljubljani aretirali finančnega računskega svetovalca Koširja, ker je bil v nekem pogovoru rekel: „Rad bi vedel, če tudi cesar je črni kruh“ in na o pomlin, naj cesarja ne meša v pogovor, odvrnil: „Meni je vse eno, vsi enaki ali pa nobeden.“ Vojno sodišče je Koširja radi teh besed obsodilo na pet mesecev ječe, ki jo je preстал na ljubljanskem Gradu, razen tega je bil odpuščen iz službe, v kateri je odslužil 25 let. Na podlagi amnestije meseca aprila leta 1917 so Koširju priznali milostno pokojnino v znesku letnih 1860 K. Ko se je nato uveljavil zakon z dne 16. decembra 1917, da morejo osebe, ki so bile obsojene pred kakim vojnim sodiščem, prositi za razveljavljenje razzodbe, se je te pravice poslužil tudi svetnik Košir. C. kr. višje deželno sodišče v Gradcu je prošnji ugodilo, razzodbo c. kr. vojnega sodišča v Ljubljani kot nično v polnem obsegu razveljavilo in ob enem razzodilo, da se računski svetnik J. Košir obtožbe radi razzaljenja Veličanstva popolnoma oprošča. Inkriminirane Koširjeve besede vsebujejo kvečjemu netaktnost, o kateri naj sodi pristojna disciplinarna oblast, kateri se v to svrhu odstopijo spisi.

Italijani in Jugoslovani. V Parizu so se sestali dne 21. t. m. italijanski državniki, med njimi minister Orlando in zastopniki jugoslovanskega odbora. „Petit Parisien“ javlja, da je poset Orlando v zvezi z navzočnostjo srbskega ministrskega predsednika Pašiča v Parizu. V pogajanjih se je doseglo, da se flaj pripoznava tudi Italija jugoslovanske narode za vojno velesilo in za zaveznike entente.

Ameriški Slovani pri predsedniku Wilsonu. — „Lokalanzeiger“ poroča iz Rotterdama: „V konferenci v Washingtonu, ki je trajala dva tedna in katere so se udeležili zastopniki Čehov, Poljakov in Jugoslovanov, je bil izdelan popoln načrt za zatiranje narode v Avstro-Ogrski in sprejet predlog, da se ustanovi osrednje mesto za srednjeevropske male narode. Po konferenci je sprejel predsednik Wilson najprvo fr. Masaryka in potem Pađerewskega in končno nekoga, po imenu ne navedenega zastopnika Jugoslovanov. Vsi trije zastopniki so zatrjevali, da so zatirani narodi odločeni podpirati ameriške vojne cilje. Program zahteva samostojno Češko, prosto Poljsko in prost jugoslovanski narod.“

Dr. Lamasch za preuredbo Avstrije. Član gosposke zbornice profesor dr. Lamasch pozivlje v zadnji številki časopisa „Politischer Salon“ avstrijsko vlado, naj poda javno v državnem zboru in v delegacijah izjavo, da pristopi Avstro-Ogrska, ki zvezi držav za poravnavo mednarodnih sporov, da privoli v obojestransko omejitve obrožitve in da narodnostim v monarhiji podeli dalekosežno narodno avtonomijo.

Za združenje vseh slovaških političnih strank si prizadeva poslanec Juriga, ki je v to svrhu sklical shod.

Zborovanje avstrijske nemške socialne demokracije se vrši na Dunaju od dne 31. oktobra do 2. novembra. Razpravljali bodo o dveh važnih točkah: „Nemci in internacionala“ in „Država in avstrijski narodi.“

Razprave v nemškem glavnem odseku. Dne 24. 25. in 26. sept. so se vršile vevažne razprave v nemškem glavnem odseku o vojni in miru. Govoril je tudi državni kancelar graf Hertling, ki je opisoval položaj Nemčije v vojnem in političnem oziru kot zelo nezadovoljiv ter bodril Nemce za vstrajanje nemškega naroda v teh težkih časih.

Njegov govor se je bistveno razločeval od prejšnjih njegovih govorov, kajti mož ni več govoril bojevito, ampak precej popustljivo in je v zunanjih, zlasti o vprašanjih Belgije, o preusnovi nemške ustave ter o poljskem vprašanju v marsičem odjenjal.

V Nemčiji prepovedano govoriti o miru. Nemško vojno ministrstvo je prepovedalo govoriti v Nemčiji na shodih o miru. —

Proti Bolgariji.

Četverosporazumove čete v Makedoniji prodirajo v Srbijo in proti Bolgariji. Francoske in srbske čete so že vkorakale v Prilep. Bolgarska armada se umika proti severu in vzhodu. Londonska „Times“ piše, da je četverosporazumov generalni štab sklenil in se zaklel, da mora biti Bolgarija uničena. Veliki angleški list poroča, da je položaj v Bolgariji zelo resen. Pomanjkanje vsega je po vsej deželi tako veliko kakor nikjer drugod. Dovoza ni od nikoder. Armadi primanjkuje baje celo najpotrebnejših reči.

Diplomatska situacija za kralja Ferdinanda se ni zboljšala. Švicarski list „Gazetta de Lausanne“ piše, da se bliža Bolgariji in posebno Koburžanu katastrofa.

Ententa pravi, da morejo Bolgari še popraviti svoje pogreške, če le hočejo.

Novejša poročila govorijo o umikanju bolgarske armade proti severu in da so angleške čete že vdrele v Bolgarijo. Sedaj še grozi Amerika, da napove Bolgariji vojsko.

Mir se bliža?

Naslednja brzojavka iz Dunaja govori v preroškem duhu o bližajočem se miru. V Avstriji se pripravljajo velike spremembe. Predno bonaš list prišel v roke našim naročnikom, se bodo glede naše zunanje in notranje politike izvršile najbrž velike spremembe.

Stojimo torej pred velikimi dogodki.

Pred velikimi odločitvami na Dunaju.

Dunaj, 26. sept.

Tekom današnjega popoldne je dospelo večje število parlamentarcev in članov gosposke zbornice, namreč poslanci Waldner, Seitz, Tušar, Petruzievicz, predsednik zbornice dr. Gross, knez Fürstenberg, baron Engel, bivši minister baron Trnka k ministrskemu predsedniku Hussareku. Po končani konferenci se je razširila v parlamentu vest o velepomembnih dogodkih v zunanji politiki. Kakor se naglašja, je pričakovati, da se nocoj izda uradni komunikacije o tej stvari. Istočasno se govori v parlamentarnih krogih o možnosti odstopa sedanje vlade. Domneva se, da se bo sestavil koalicijski kabinet, v katerem bi bili zastopani vsi narodi. To ministrstvo bo vodilo mirovna pogajanja. Novemu kabinetu bi načeloval baron Hussarek.

**Slovenec, Slovenke,
družite se v Kmetovski dom!**

Na bojiščih.

Na francoskem bojišču se nadaljuje velenofenziva ententinih armad. Zlasti hudi boji se bijejo pri mestih Cambrai in St. Quentin. Nemške armade se stalno umikajo. — Na italijanskem bojišču boji nekoliko pojenjujejo. — Na macedonskem bojišču se Bolgari naglo umikajo pred ententnimi četami. Ententine čete so predrle bolgarsko fronto in se nahajajo pred Velesovem in Štipom. Angleške čete so pri Kestrini udrele v Staro

Bolgarijo. — V Palestini postajajo turški neuspehi vedno večji. Turki se umikajo na celi črti. Angleži so vjeli 40.000 Turkov ter vplenili 265 turških topov. Položaj turških armad je postal skrajno opasen.

Tedenske novice.

† Župnik Anton Vraz. Dne 23. t. m. je umrl v visoki starosti 72 let mnogozasluzni župnik pri Sv. Antonu v Slov. gor., vlč. g. Anton Vraz. Rajni je bil rojen leta 1846 pri Sv. Rupertu v Slov. gor. in v mašnika posvečen leta 1871. Kot kaplan je služboval pri Mariji Snežni, v Velki, v Svečini, v Kapeli v Kamnici pri Mariboru, pri Sv. Marjeti ob Pesnici, kot provizor in kurat pri Sv. Križu nad Mariborom do leta 1887, ko je bil imenovan za župnika pri Sv. Antonu v Slov. gor. Rajni je bil pri svojih župljanjih radi svojega priprostega, ljudomilega in vzornega značaja zelo priljubljen. Blagemu vzor-duhovniku svetila večna luč!

Himen. V sredo, dne 25. t. m., se je poročil pri Sv. Marjeti ob Pesnici g. Mirko Vauda, učitelj pri Sv. Marjeti, z gđc. Marico Kovačič. Obilo sreče!

Na gostiji Visočnik-Kokol se je nabralo za Tiskovni dom v Mariboru 300 K in za slovensko šolo 30 K. Prisrčna hvala!

Vsporednice na slovenski meščanski šoli v Žalcu. Deželni odbor je v svoji zadnji seji dovolil vsprejeto nove slovenske meščanske šole v Žalcu. — Sprejetih je 65 dečkov in 57 deklet.

Ljudsko slavnost v Celju priredi celjski odbor SHS žena v prid stradajoči jugoslovanski deci dne 6. oktobra ob ¼4. uri popoldne v vseh prostorih Narodnega doma s sodelovanjem celjskega pevskega društva ter zidanmoške narodne godbe. Spred boče mnogovrsten in zanimiv.

Občni zbor Dijaške kuhinje v Mariboru. Dne 23. t. m. se je vršil v Narodnem domu občni zbor društva Dijaška kuhinja. Dasi so vladale v preteklem društvenem in šolskem letu jako neugodne razmere, se je vendar posrečilo delavnemu odboru, z brati potrebno svoto, da je moglo društvo tudi letos preskrbeti ubogim in pridnim dijakom tečno hrano. Od 1. oktobra 1917 dalje pa do konca šolskega leta je obedovalo na društvene stroške vsak dan 16–25 dijakov, skupno z 4313 obedi. Posebno razveseljivo je pa tudi dejstvo, da se je društveno premoženje povišalo za K 4258,57. Slovensko občinstvo je tudi v preteklem letu radevoljno podpiralo z denarnimi prispevki Dijaško kuhinjo. Predsednik društva, gospod ravnatelj Schreiner, se je v imenu društva prisrčno zahvalil vsem blagim dobrotnikom, imenoma naj navedemo zlasti sledeče dobrotnike, ki so prispevali z večjimi zneski: Več slovenskih posojilnic in hranilnic, pred vsemi slavna Posojilnica v Mariboru s 1000 K, gg. duhovniki, odvetniki, zlasti gg. dr. Kuvkovec in dr. Lemež v Slov. Bistrici, ki sta v mnogih kazenskih poravnava h naklonila društvu darove, sl. deželni odbor štajerski s 800 K, več društev je priredilo v prid Dijaške kuhinje veselice, tako sl. Citalnica v Slov. Bistrici s 500 K, C. M. P. v Ponikvi s 150 K, Dekliška Zveza v St. Ilju s 50 K itd. Dijaški koncert v Narodnem domu v Mariboru je dal našemu društvu lepo svoto 242 K; tudi na gostijah in primicijah so se spominjali blagi dobrotniki stradajoče mladine; med najbolj pridnimi nabiralci sta bila kakor prejšnja leta tudi letos gg. dr. Medved in kaplan Krevh na Remšniku. Slavna tiskarna sv. Cirila v Mariboru je izvrševala društvu vse tiskovine brezplačno, „Straža“ in „Slov. Gospodar“ pa sta bila društvu vedno radevolje na razpolago, če je bilo treba objavljati darila, ki jih je dobivalo društvo. — Pri novih volitvah je bil izvoljen stari odbor z vzklikom. Predsednik je zaključil občni zbor z željo, da se bo društvo tudi v tekočem letu krepko razvijalo v prid naše učeče se slovenske mladine.

Razpis nagrad za najboljše skladbe. Z namenom, da začne čimprej zopet z rednim izdajanjem lista „Novi Akordi“ in v izpodbujo glasbenega ustvarjanja razpisuje podpisano založništvo „Novih Akordov“ štiri nagrade za najboljše skladbe in sicer: 1. za dvoročno klavirsko skladbo v znesku 700 K, 2. za samospjev in klavir 500 K, 3. za moški zbor 400 K in 4. za mešan zbor 400 K. Jugoslovanski skladatelji, ki se hočejo udeležiti tekme, naj dopslje svoje dobro čitljive rokopise (z geslom in imenom ter naslovom skladateljstvom) v zaprtim kuvertu najkasneje do dne 1. decembra 1918 uredništvu „Novih Akordov“ (dr. Gojmir Krek) na Dunaju XV-1, Mariahilfer-Gürtel 29-II. Vsak skladatelj lahko tekmuje s poljubnim številom skladb. Tekmovati morejo le izvirne skladbe, ki še niso bile nikjer objavljene. Tudi obdelave so izključene. Sicer je pa skladateljem na prosto dana vsebina, značaj, oblika in obseg. Vendar naj nobena kompozicija ne prekorači 12 strani v tisku in obliki „Novih Akordov.“ Glede vsake vpslane skladbe si pridržuje založništvo, oziroma uredništvo „Novih Akordov“ pravico, da jo objavi v listu proti plačilu običajnega (sedaj izdatno zvišanega) sotrudniškega honorarja. Isto velja tudi o skladbah, ki jim bo posebno, v ta namen sestavljeno razzodišče prisodilo nagrade. Avtorjem teh skladb pristojja razen nagrade še pravica do običajnega sotrudniškega honorarja. Srbskim vokalnim skladbam je podložiti tekst ne le v cirilici, temveč tudi v latinici. — Založništvo „Novih Akordov“, L. Schwentner, Ljubljana.

Za slovensko šolo v Mariboru so nadalje darovali: Gospa Valentina Kankler v Ptuj, nabrano v občini Mestni vrh 217 K; Josip Zemljč, nadučitelj v Marija Brezju, 20 K; zbirka gđc. Micike Gomzi v

Ormožu in g. Franca Serajnik v Središču in sicer: Ivan Veselič 200 K, dr. Franc Strelec 40 K, dr. F. Lašič 50 K, dr. Lenart Boecio 10 K, Slava Jenko 6 K, A. Ludovik Kuharič 100 K, M. Polak 20 K, Jos. Potočnik 6 K, Micika Gomzi 20 K, Avgust Čadež 15 K, Jožef Role 5 K, Josip Potočnik 2 K, Ivan Filipič 1 K, Anon Kovačič 3 K, Pavla Omulecova 30 K, M. Baoua 5 K, Frančka Jarc 5 K, Ciril Rakuša 30 K, Helena Zemličeva 10 K, Ivan Rakuša 5 K, Domisijan Serajnik 5 K, Marija Gomzi 30 K, Okrajna posojilnica v Ormožu 200 K, Ormoška posojilnica v Ormožu 100 K, Kletarsko društvo v Ormožu 200 K, M. Presker 5 K, Pavla Pernat 5 K, Stefan Pernat 5 K, Neimenovana 3 K, Ivan Rojs 5 K, Mara Rojs 5 K, Tončka Grivec 5 K, M. Jurčič 3 K, Ela Rakuša 20 K, Ana Petovar 10 K, begunki Marija Čej in Marija Kumar vsaka po 2 K, Adolf Rosina 10 K, Ivan Petek 5 K, Josip Rajšp 10 K, Berta dr. Rosinova 5 K, Roza Najžer 2 K, Anton Sulek 40 K, Gizela Friedrich 10 K, Marija Dogša 20 K, Maks Robič 20 K, Minka Mikl-Kočevar 5 K, Nežika Jekl 2 K, Iv. Dečko 5 K, Julij Borko 5 K, Emica Unger 2 K, Helena Benko 2 K, R. Praprotnik 2 K, Micka Regina 10 K, Ivan Jakl 5 K, Jospina Venigerholc 20 K, E. Šinko 10 K, Neimenovan v Središču 10 K, J. Škerjanec 5 K, Marija Veselko 5 K, Anica dr. Tavčarjeva 10 K, Jakob Zadržavec 20 K, J. Klemenčič 10 K, Fran Kočevar 100 K, Matija Ivanuša 10 K, Franček Mlinarič 20 K, Ivan Čuček 25 K, Rudolf Lukačič 5 K, č. g. Remigij Jereb 10 K, Franc Hernja 10 K, Franca Lukačič 2 K, Lojzika Koomutova 5 K, Franjo Serajnik 10 K, Ana Herzog 5 K, Neimenovan 10 K, A. Kosi 20 K, J. Šinko 10 K, Kmetska hranilnica in posojilnica v Središču 20 K, Maks Robič, 30 K, skupaj v Ormožu in Središču 1750 K; upravištvo „Slov. Naroda“ 150 K; C. M. P. za Breg pri Celju 300 K; M. Rapoc, učiteljica v Mariboru, v imenu otrok pokojnega g. Josipa Rapoc v njegov spomin 1000 K; dr. Anton Korošec, nabrano dne 15. septembra v Skofji Loki 551 K; Anton Gnus, šolski ravnatelj v Dolu, del čistega dobička veselice, katero je priredilo Br. društvo v Dolu povodom svoje 25letnice 500 K. — Doneske je pošiljati na naslov moške podružnice Družbe sv. Cirila in Metoda v Mariboru (blagajnik Fran Pišek, Narodni dom). — Šolski odsek.

Vojni album c. in kr. težkega topniškega polka štev. 7, preje c. in kr. trdnjavski topniški polk štev. 7 (sestavljen iz trdnjavskih topniških bataljonov št. 8 in 10). Polk izda obširno ilustrirano spominsko knjigo. V interesu popolnosti tega spominskega dela se vabijo vsi pripadniki in prijatelji tega polka, častniki in moštvo ter njihove družine k sodelovanju. Zberejo se vsi junaški čini in doživljaji polkarnih baterij od začetka vojne v Belgiji in Franciji, Srbiji, Rumuniji, Rusiji, Italiji in Turčiji v težkih bojih do sedaj in od sedaj naprej in se izročijo našim potomcem v spomin v obliki te knjige. Prosi se, da se pošlje vsakovrstnih fotografij, beležke iz dnevnikov, spise o činih in doživljajih polkarnih pripadnikov in slike padlih tovarišev. Vsa na razpolago stavljena snov se po uporabi vrne nepoškodovana. Vsi častniki, ki so kedaj pripadali polku, so nujno naproseni, da pošljejo kratek opis svojega vojaškega službovanja, sedanjí naslov in svojo sliko z lastnoročnim podpisom. Čisti dobiček je namenjen v korist vdov in sirotinskemu skladu polka. Na vse dopise in vprašanja na naslov: C. in kr. težki topniški polk štev. 7, oddelek za vojni album, Dunaj X-75, se takoj odgovori.

Pritožba iz celjske okolice. Zadnjič se je nekdo zbudil ter nekaj potožil o naših razmerah. Toda dobrega gospoda Javornika se prav nič ne prime. Nič se ne spremeni, nič se mu ne smili ljudje, da le njemu in njegovim nemškutarjskim privržencem dobro gre. Se vedno morajo ljudje od daleč iz okolice hoditi po vse v Celje ter tam čakati v dolgih vrstah. Tako n. pr. Petrovčah. Naši trgovci stojijo prazni, mi pa moramo po vsako reč bežati v Celje, tam spet čakati po cele ure, doma nam pa zaostaja delo. Vsak mesec enkrat pridejo naši celjski prijatelji k nam delit karte. Kako so ljudje neolikani, se ne da povedati. Vedno vpijejo. Včasih, kadar ljudje malo pritisrejo, prileti kateri ven (karte dele namreč skozi okno) ter kriči: „Nazaj, prokleti biki!“ Seveda imajo še več takih izrazov. Mnogokrat suvajo ljudi na vse 4 strani. Kje je okrajno glavarstvo, kje župani, da ne vidijo vsega tega? Okoličani! Ali niste tako močni, da bi se iznebili jarma nemškutarjskih Celjanov ter zahtevali od c. kr. okrajnega glavarstva pravice in reda! Sedaj je naša mera že polna. Tega jerobstva celjskih nemškutarjev in mogotcev ne maramo več. Če sedanji vodja okrajnega glavarstva ne mara, ali bo napravi reda v korist okoličanov, pa naj gre. **Ljudstvo zahteva okrajnega glavarja,** ki bo varoval koristi in pravice ljudstva. Ob priliki se bom še kaj oglasil. Petrovski občan. — Opomba uredništva: Dan za dnevom dobivamo iz celjske okolice dopise, v katerih se ljudstvo bridko pritožuje, kako gospoduje vsled krivde okrajnega glavarstva celjski meščani nad širno celjsko okolico ravno v sedanji najvažnejši zadevi, v prehranjevanju. Naše ljudstvo se šikani; psuje in nazadnje nič ne dobi. Temu škandalu mra so vendar, enkrat napraviti konec. Zakaj okr. glavarstvo ne štiti uboge ljudstva!

Nabiranje jajc povodom oddaje sladkorja. Meseca avgusta se je pri posameznih prodajalnah sladkorja nabralo lepo število jajc. (Glej izkaz!) Za posebno požrtvovalnost pri nabiranju jajc so se pripoznale premije šolskim vodstvom v Jarenini in pri Sv. Juriju v Slov. gor. Jajca so se porabila in sicer to: 11.440 komadov za mesto Maribor, 1440 komadov za Lohanišče v Wagni in 3600 komadov za uboge v okolici Maribora v prodajalni Viktoringhofova ulica št. 11. Skupaj 16.480 komadov. — Schönwetter, Ploderš-

nica, 817 jajc; Ozvatič Smolinci 755, Šumenjak Sv. Benedikt 678, Schneeberger Sv. Jakob 578, Krajnc Sv. Martin pri Vurbergu 550, Zemljč St. Lenart v Slov. gor. 526, Smonig Svečina 502, Novak Podova 487, Posch Maribor 446, Cvilak Jarenina 442, Vau-polič Gornja Sv. Kungota 431, Sifter Partinje 403, Kostajnshek Sv. Barbara 400, Krampberger Jarenina 370, Šalader Sv. Barbara 370, Novak Stopno 360, Wergies Sv. Jurij v Slov. gor. 346, Poltz Hoče 345, Jammernig Vukovski dol 339, Ozebek Makole 326, Bauman Sv. Jurij v Slov. gor. 320, Košorok Makole 299, Tusak Sv. Anton v Slov. gor. 278, Skribe Svečana 275, Raunig Dobrovec 274, Sedminček Sv. Lenart v Slov. gor. 250, Kos Sv. Martin na Pohorju 249, Baumgartner Sv. Marjeta ob Pesnici 247, Arnaš Sv. Jakob 234, Lorber Sv. Rupert 220, Verdouk Sv. Križ 210, Spitzky Sv. Lenart v Slov. gor. 209, Dimnik Sv. Lenart v Slov. gor. 204, Polajnkno Slivnica 203, Horwath Pobrežje 199, Ferik Pesnica 194, Pinterišch Kaniža 176, Loh Slivnica 160, Dobaj Sv. Jurij ob Pesnici 152, Dreč Makole 150, Sicherl Spodnja Polskava 140, Počivaushek, Črešnjevce 138, Uranjek Gornja Polskava 149, Vodenik Brežje 138, Navražil Gornja Polskava 123, Jager Sv. Marjeta ob Pesnici 120, Oberski Poličane 108, Čeh Spodnji Porčič 108, Florijančič Sv. Miklavž 107, Leinschitz Maribor 105, Likavetz Rače 100, Macun Sv. Marjeta na Dravskem polju 100, Golob Janžev vrh 100, Verteilungsstelle Slov. Bistrica 100, Kanzler Selnica ob Dravi 89, Jagritsch Selnica ob Dravi 71, Krošelj Laporje 71, Rozman Tinje 68, Kodrič Fram 66, Gasser St. Ij 60, Sauperl Sv. Barbara 60, Bauman Selca 60, Tischler, Pragarsko 56, Sijanec Rače 50, Pinter Selnica ob Dravi 49, Zemljč Limbuš 44, Golob St. Rupert 35, Scheweder Tezno 33, Kupčič Ruše 31, Krensch Pekre 30, Hammer Ceršak 24, Suher Maribor 21, Čauš Sv. Trojica 21, Meier Pobrežje 20, Marko Pobrežje 20, Konsumhalle Ruše 20, Beigott Ruše 20, Lebe Pivola 20, Lobnik Radvanje 20, Šwaty St. Ij 19, Walz, Maribor 9.

Semensko žito. Kdor v mariborskem okrajnem glavarstvu rabi semensko žito, naj se takoj oglasi zanj pri žitnem nadzorniku g. Seidlerju v poslopiju okr. glavarstva. Ječmen in rž je takoj dobiti, pšenico pa prihodnji teden.

Dopisi.

Maribor. Dne 17. septembra je po daljši bolezní mirno v Gospodu zaspala gospa Štefka Novotny, rojena Holubov, soproga c. kr. poštnega nadoficijala v Mariboru. Pogreb rajne se je vršil v Statzl na Nižje-Avstrijskem. Svetila ji večna luč! G. soprogu naše sožalje!

Maribor. Danes ob 10. uri dopoldne delavci v delavnicah j. ž.

Korporativno so šli nato pred okrajno glavarstvo demonstrirati. Deputacija, katero je vodil delavski tajnik Zupan, je šla k voditelju okr. glav. dr. Kraumerju in je zahtevala več kromprja, moke, mesa in masti.

Maribor. Ljudska knjižnica (Narodni dom) da na znanje, da bo odslej sposojevala knjige ob nedeljah od 10. do 11. ure predpoldne.

Rače. Dne 24. septembra je umrla 56letna posestnica Neža Knauh. Postala je žrtev rdeče griže. N. p. v m.!

Kapela pri Radgoni. Dobri padajo, a vas je — strah! Ta beseda marsikomu pretrese ude v svetovni vojni, kajti vsak trenutku podlegajo žrtev domovinske hrabrosti. Dne 5. julija je priden mladenič Matko Kolmanič iz Kapelskega vrha daroval svoje mlado življenje domovini na oltar proti sovražnemu Lahu pri Soči. A to je še bilo sovražniku premalo, ravno za mesec dni pozneje, dne 5. avgusta, je zadela enaka usoda njegovega starejšega brata, Franca Kolmaniča na Južnem Tirolskem. Bil je zadnja opora dobrim staršem, kateri sedaj v bridki žalosti obupavajo. Oba sina sta bila ubogljiva, pridna in poštena na vseh potih, zato sta tudi dopadla Bogu! Za dokaz svoje hrabrosti je dobil France srebrno kolajno I. vrste. Bog bodi milostljiv žrtvam domovine, a vsem domačim in sorodnikom naše prisrčno sožalje!

Krčevine pri Ptuj. Žalostna usoda je zadela zopet velespoštovano rodbino Ribičev. Padel je sin junaške smrti za domovino na italijanskem bojišču ob Pijavi. Jožef Ribič je bil poročnik domačega pešpolka, v vojni črti pa kot stotnijski poveljnik. Padel je dne 17. junija t. l. zadet od sovražnikove puškine krogle v trebuh. Umrl je dne 18. junija v jutro ob 6. uri v naročju svojega brata Antona, računskega podčastnika 8. stotnije. Kot zadnje pisemce je pisal domov svoji materi za god sv. Alojzija, a že drugi dan nato je padel junaške smrti. Pomenljivo pisemce je pisal tudi domov enkrat o Ptujčanih: „Čital sem v slovenskih listih, da so hodili Ptujčani, nemčurji in štajerčijahoi, na Dunaj pred cesarja se pritoževati čez nas Slovence. Jaz pa jih vprašam? Kaj so morabili hoditi na Dunaj na uro gledat? Naj bi rajne prišli semkaj v strelske järke! Videli bi nemčurji, kako nam tukaj bije ura iz karonov in naznanja bližnjo smrt. Če so hodili na Dunaj cesarja obiskovat, je res lepo. Pa bi rajne prišli semkaj na bojno polje. Saj nas tudi cesar Karel večkrat obišče in zelo pohvali nas hrabre Slovence. Pa ne tako kakor Ptujčani, ki so hodili na Dunaj se čez nas Slovence pritoževati in nas grdo obrekovat.“ — Rajni Jože je bil rojen leta 1897. Dopržil je šest razredov gimnazije. Odlikovan je bil v 11. ofenzivi z veliko srebrno svetinjo v 12. ofenzivi pa z malo srebrno svetinjo in s Karlovim četnim križcem. Padlemu slovenskemu ju-

naču slava! Spoštovani Ribičevi rodbini globoko sožalje!

Dobrna. Obče priljubljeni kmet Vinko Marošek p. d. Cerenak je sel v Petrovce na božjo pot. A zadela ga je na tem potu zadnja ura. Vnel se mu je slepič in je vsredo, dne 18. t. m., v Dobriški vasi umrl v 61. letu svoje starosti. Dne 19. t. m. so ga na večer prepeljali na Dobrno in pokopali v domači zemlji. N. v m. p.!

Celjska okolica. Vojaki 26. polka nam pišejo, da so izgubili poddeseznika Jakoba Čokan, doma iz celjske okolice. Bil je pošten fant. Nesrečna sovražna krogla mu je v 21. letu njegove starosti odtrgala nit mladega življenja, zadela ga je skozi prsa ter je tako izdahnul svojo mlado dušo na Marijin praznik, dne 8. sept.

Sv. Peter pod Sv. gorami. V nedeljo, dne 15. septembra, se je vršila na Sv. gorah sklepna romarska pobožnost, ki je ob velikanski množici ljudstva od blizu in daleč trajala od 5. do 15. septembra. — Pred zadnjim sv. opravilom se je slovesno blagoslovila zastava šentpeterske dekliske Marijine družbe, krasno delo šolskih sester v Mariboru. Botra zastavi je bila predsednica Marijine družbe gđ. učiteljica Roza Zolgar. Svečanostni govor je imel preč. g. prof. dr. Hohnjec, iskren prijatelj in vnet organizator naše mladine. V prelepih besedah je govoril o pomenu Marijinega češčenja sploh, zlasti pa za mladino. Navduševal jo je, naj se pridno zbira pod Marijino zastavo, ker le pod to lahko ohrani najdražji zaklad, nedolžnost srca. Preč. g. doktorju v imenu cele Marijine družbe najiskrenejša zahvala. Poleg domačih družbenic so se v prav velikem številu udeležile slovesnosti mladenke iz sosednih župnij, da, še celo iz zelo oddaljenih krajev. Pred tronom Marijinega so vnovič ponavljale in obljubljale zvestobo nebeški Kraljici. Marija svetogorska jim naj bo vodnica po nevarnem potu tega življenja. Tako se je slovesno sklenila romarska pobožnost na Svetih gorah. Romarji so vsak dan pridno prihajali, pristopali k sv. zakramentom, zajemali novih moči in tolažbe v strašnem trpljenju svetovne vojne. Trditi smemo, da je dne 8. septembra, na rojstni dan Matere božje, obiskalo Svete gore okrog 10.000 ljudi in na sklep, 15. septembra, skoro ravno toliko. To je jasen dokaz letos, kakor tudi druga leta, da so Svete gore nad Sv. Petrom največja božja pot na Spodnjem Stajerskem, dokaz, kako goreče časti slovensko-hrvatsko ljudstvo Marijo, kako veliko zaupanje ima do nebeške Kraljice. Mati božja svetogorska, usliši prošnje pobožnih romarjev, izprosi nam od svojega božjega Sina, kneza miru, toliko zaželjeni mir!

Med. dr. Frank

ordinira
od 9.—10., 2.—4. ure. 221

Naznanilo.

Adolf Hellauer (Čeh) naznanja, da je kupil Leški mlin vrh Strasserja v Gornji Polskavi in se priporoča občinstvu, in si bo prizadeval popolnoma zadovoljiti občinstvo. 215

Cerkovnik

za stolno cerkev v Mariboru se takoj sprejme. Pogoji se izvejo pri župnijskem uradu Maribor, Stolni trg 20. 220

Dijak

ali dijakinja nižje šole se sprejme na stanovanje in hrano. Maribor, Schimplatz št. 6. 219

Deklica

za vse se išče. Plača 40 K. Café Südbahnhof Tegetthofstrasse 36, Maribor. 217

Dva dijaka

novinca ali iz nižjih razredov se sprejmeta pri gospe Mariji Skrabar, Koroška cesta 34, vrata št. 7 pod strogim nadzorstvom na hrano. Plača deloma v živili in deloma v denarju. 216

Iščem

viničarja s 4 ali 5 delavnimi močmi za svoje posestvo v Rošpahu pri Mariboru. Pojasnila daje Fridrich Winkler, Café Central, Maribor. 222

Priden učenec,

slovenskega in nemškega jezika popolnoma več, se sprejme takoj v trgovini M. Berdajs, trgovina z mešanim blagom in semenj, Maribor. 218

XXXXXXXXXXXX

Dekle

za vse se išče. Plača 40 K. Kavana „Südbahnhof“ Tegetthofstrasse 36, Maribor. 213

Maribor. Gospa Vertnik je premestila te dni svojo trgovino mešanega blaga iz Koroške ceste v svojo lastno hišo, Sodnijska ulica št. 17. Se priporoča v obilen obisk.

Na najvišje dovolilo Njeg. c. in kralj. apost. Veličanstva

45. ces. kr. državna loterija

za civilne dobrodelne namene.

Ta loterija v denarju vsebuje 22.747 dobitkov v gotovini v skupnem znesku 700.000 kron.

Glavni dobitek znaša:

250.000 kron.

Žrebanje je javno in se vrši na Dunaju dne 3. okt. 1918.

CENA SREČKE 5 KRON.

Dobe se srečke v oddelku za dobrodelne loterije na Dunaju, III., Vordere Zollamstr. 5, pri kr. ogrskem loterijskem ravnat. v Budimpešti IX., glavno carinsko poslojje, v loterijskih kolekturah, v tobačnih traškah, v davčnih, poštno-brzojavnih in železniških uradih, menjalnicah itd. Načrti za kupce srečk brezplačno. — Srečke se dopošiljajo poštne prosto.

C. kr. generalno ravnateljstvo za drž. loterije (oddelek za dobrodelne loterije) 183